

Załącznik do uchwały Nr 6
Rady Ministrów z dnia 9 stycznia 2018 r.
(M.P. poz. 167)

Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań

Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka

na lata 2018 - 2020

SPIS TREŚCI:

- 1. Wstęp**
- 2.1. Diagnoza stanu i poczucia bezpieczeństwa**
- 2.2. „Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020” jako kontynuacja działań „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017” oraz rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” na lata 2007 – 2015**
- 3. Korelacja „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020” z dokumentami strategicznymi**
- 4. Cel główny i cele szczegółowe, wskaźniki oraz mierniki realizacji Programu**
- 5. Podmioty odpowiedzialne za realizację „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018 - 2020”**
- 6. Koordynacja realizacji Programu**
- 7. Finansowanie Programu**
- 8. Monitorowanie, sprawozdawczość i ocena realizacji Programu**
- 9. Promocja Programu**
- 10. Potencjalne zagrożenia realizacji Programu**
- 11. Załączniki**

- 1. Wstęp**

Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców jest domeną odpowiedzialności państwa. Jednocześnie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnych istotne znaczenie ma współpraca administracji publicznej, organów bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz organizacji społecznych. Z doświadczeń ostatnich lat zarówno naszego kraju, jak i innych państw wynika jednoznacznie, że skuteczność zapewnienia bezpieczeństwa obywateli wymaga skoordynowanych działań administracji rządowej i samorządowej oraz wsparcia obywateli m.in. poprzez aktywizowanie społeczności lokalnych i organizacji społecznych. Znaczącą rolę w tym procesie odgrywa edukacja i ochrona społeczeństwa, w szczególności dzieci i młodzieży przed patologiami i przemocą.

Prezentowany dokument programowy zawiera diagnozę stanu i poczucia bezpieczeństwa, gdzie przedstawiono informacje na temat skali przestępczości i wykroczeń na terenie kraju. Opisane zostały najistotniejsze zagadnienia związane z bezpieczeństwem, w tym wyniki badań społecznych na temat poczucia bezpieczeństwa Polaków. Przedstawiono również wyniki badań ewaluacyjnych przeprowadzonych przez niezależne, zewnętrzne podmioty w ramach rządowego programu ograniczenia przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” na lata 2007–2015 (edycja I), którego kontynuacją był „Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017” (edycja II).

- Następnie w dokumencie zostały przedstawione:-----korelacja Programu z dokumentami strategicznymi,
- cel główny i cele szczegółowe,
- planowane rezultaty wraz z zestawieniem mierników dla poszczególnych celów szczegółowych,
- podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań w ramach Programu, tj. podmioty wiodące, podmioty współpracujące oraz podmioty mogące ubiegać się o dofinansowanie,
- finansowanie Programu,
- system sprawozdawczości i monitorowania realizacji Programu,
- promocja,
- potencjalne zagrożenia osiągnięcia celów.

Do „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020”, zwanego dalej „Programem”, załączono wykaz podstawowych ustaw regulujących zasady realizacji Programu i dokumentów międzynarodowych oraz wskazano komplementarność z innymi programami. Realizacja Programu została przewidziana w perspektywie trzyletniej, tj. na lata 2018 -2020.

Projektowany Program będzie, tzw. programem rozwoju (nie będzie programem wieloletnim w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych).

2.1. Diagnoza stanu i poczucia bezpieczeństwa

Policyjne dane statystyczne dotyczące przestępczości

Od kilkunastu lat w Polsce wyraźnie widoczny jest trend spadkowy liczby stwierdzonych przestępstw. Zgodnie z danymi Komendy Głównej Policji z 2017 roku¹⁾:

- **odnotowano ogółem 776 911 stwierdzonych przestępstw** – oznacza to spadek liczby przestępstw stwierdzonych ogółem o 6,2% w stosunku do 2015 r.,

¹⁾ Policyjne dane statystyczne za rok 2015 i 2016 pochodzą z policyjnego systemu informatycznego **KSIP** (sposób generowania – według podziału administracyjnego kraju). W latach poprzednich funkcjonował system Temida.

- **stwierdzono 517 910 przestępstw kryminalnych**, czyli o 5,8% mniej niż w roku 2015 (549729),
- **wskaźnik wykrywalności ogólnej przestępstw wyniósł 67,75%** i był większy niż uzyskany w 2015 r. (65,94%),
- **zmniejszyła się liczba podejrzanych**, w porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek liczby podejrzanych o 2%,
- **średnie zagrożenie przestępstwami** ogółem w Polsce w przeliczeniu na 100 tysięcy mieszkańców wyniosło 2018,8 i było najniższe w ciągu ostatnich lat.

Policyjne dane dotyczące bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego z uwzględnieniem „przejsć dla pieszych” za okres 2015 i 2016 roku.

Około 40% wszystkich ofiar wypadków drogowych w Polsce stanowią „niechronieni” uczestnicy ruchu drogowego. Na tę grupę należy zwrócić szczególną uwagę, ponieważ w przeciwieństwie do poruszających się samochodami, osoby te nie są osłonięte karoserią samochodu, nie mogą liczyć na działanie poduszek powietrznych ani pasów bezpieczeństwa.

Zdarzenia z udziałem pieszych, to w większości zdarzenia zakwalifikowane jako „najeżdżenie na pieszego”, pozostałe to inne zdarzenia, w których pieszy został uszkodzony, np. w wyniku zderzenia dwóch pojazdów, a następnie wjeżdżania pojazdu na chodnik, wjeżdżania w wiatę przystanku komunikacji, uderzenie w słup lub znak, który przewracając się uderzył w pieszego lub też pieszy przyczynił się do powstania wypadku drogowego, nie doznając w nim obrażeń ciała.

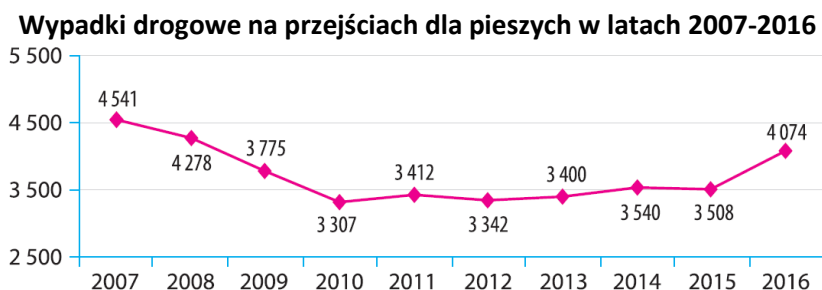
W 2015 r. zanotowano 8461 wypadków, w ich wyniku zginęło 906 pieszych, a 7 989 zostało rannych. Najwięcej wypadków spowodowali kierujący pojazdami, jednakże najwięcej osób zginęło w wypadkach, w których sprawcami byli sami piesi.

W 2016 roku odnotowano 8461 wypadków z udziałem osób pieszych (25,1% ogółu), w których zginęło 868 pieszych (38,7% ogółu), a 7974 pieszych odniosło obrażenia ciała (19,6% ogółu).

W miejscach udostępnionych **dla ruchu pieszego** w 2015 r. odnotowano 6503 wypadki, stanowi to 74,2% wszystkich wypadków z udziałem pieszych. Śmierć poniosły 403 osoby (43,3% ogółu zabitych pieszych), rannych zostało 6520 osób (79% ogółu rannych pieszych).

Natomiast w 2016 roku w miejscach udostępnionych **dla ruchu pieszego** odnotowano 7016 wypadków, stanowi to 82,9% wszystkich wypadków z udziałem pieszych. Śmierć poniosły 426 osób (49,1% ogółu zabitych pieszych), ranne zostały 6982 osoby (87,6% ogółu rannych pieszych).

Głównymi przyczynami potrażeń pieszych było **nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu** również na **przejeźdźiach dla pieszych**. Należy zwrócić uwagę, że potrażenia pieszych, których przyczyną było niedostosowanie prędkości, charakteryzowały się tragicznymi skutkami – w co piątym wypadku zginął człowiek.

Wyniki badań opinii społecznej

Wyniki niezależnych badań społecznych zrealizowanych w 2015 i 2016 roku dowodzą, że mieszkańcy Polski czują się bezpiecznie. Równocześnie wskaźniki społecznych ocen pracy Policji, która jest służbą odpowiedzialną za wykonywanie największej liczby zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa w kraju, utrzymują się na wysokim poziomie.

Centrum Badania Opinii Społecznej (Poczucie bezpieczeństwa na co dzień)²⁾

Wyniki badania z kwietnia 2017 roku wskazują, że mieszkańcy Polski deklarują wysokie poczucie bezpieczeństwa. Przekonanie o bezpieczeństwie życia w naszym kraju jest już prawie powszechne – 89% Polaków uznaje swój kraj za bezpieczny. Przeciwnego zdania jest tylko co jedenasty respondent (9% o 7 punktów procentowych mniej niż w 2016 r.). W tym samym badaniu zadano pytanie o poczucie bezpieczeństwa Polaków w ich najbliższej okolicy (dzielnica, osiedle, wieś). Jest ono wyższe niż deklarowane w skali całego kraju. Aż 95% badanych określiła swoje otoczenie mianem bezpiecznego i spokojnego (4% było odmiennego zdania).

Większość respondentów CBOS (60%) nie obawiała się, że może paść ofiarą przestępstwa (38% badanych było odmiennego zdania).

Respondentom zadano także pytania o to, czy w ciągu ostatnich pięciu lat stali się ofiarami wybranych przestępstw. Wyniki badania wskazują, że zdecydowana większość Polaków (80%) nie padła ofiarą żadnego przestępstwa. Zgodnie z uzyskanymi deklaracjami, w ciągu ostatnich 5 lat, mniej więcej co siódmemu Polakowi (14%) coś skradziono, a co czternastemu (7%) włamano się do domu, mieszkania lub innych pomieszczeń. Bardzo nieliczni zostali w tym czasie napadnięci i obrabowani (2%), pobici lub zranieni (3%) lub stali się ofiarami innych przestępstw.

Centrum Badania Opinii Społecznej (Oceny instytucji publicznych)³⁾

W cyklicznym badaniu społecznych ocen instytucji publicznych prowadzonym przez Centrum Badania Opinii Społecznej od wielu lat notowania Policji, podstawowej instytucji odpowiedzialnej za zapewnienie bezpieczeństwa w kraju, na tle innych ocenianych instytucji są wysokie.

W badaniu z marca 2017 r. odsetek Polaków, którzy dobrze oceniają Policję, był porównywalny z czterema poprzednimi edycjami badania i wyniósł 70%. Od września 2015 r. notowania Policji pozostają w zasadzie niezmienione. Obecnie siedmiu na dziesięciu Polaków pozytywnie ocenia pracę policjantów, natomiast co szósty (16%) ma o niej negatywną opinię. Relatywnie wielu niezadowolonych z działalności tej instytucji jest wśród najmłodszych respondentów, osób źle sytuowanych oraz robotników niewykwalifikowanych.

Polskie Badanie Przystępczości (prowadzone na zlecenie Komendy Głównej Policji w latach 2007–2017)⁴⁾

W badaniu, pt.: „Polskie Badanie Przystępczości” (PBP) zapytano Polaków o ich poczucie bezpieczeństwa podczas spacerów w swojej okolicy po zmroku. W styczniu 2017 roku zdecydowana większość Polaków (76,1%) zadeklarowała, że czuje się bezpiecznie w takiej sytuacji (17,8% badanych wyraziło zdanie przeciwne).

²⁾ Badanie CBOS „Aktualne problemy i wydarzenia” (323), przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (*face-to-face*) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 2-9 marca 2017 r. na liczącej 1020 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski; patrz wyniki badań CBOS ujętych w komunikacie na stronie: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2017/K_032_17.PDF.

³⁾ Badanie CBOS Aktualne problemy i wydarzenia (322), przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (*face-to-face*) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 2–9 marca 2017 roku na liczącej 1020 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Patrz wyniki badań CBOS ujętych w komunikacie na stronie: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2017/K_032_17.PDF

⁴⁾ Polskie Badanie Przystępczości (PBP) jest badaniem opinii społecznej realizowanym cyklicznie od stycznia 2007 r. Do tej pory przeprowadzono osiem edycji, ostatnią w styczniu 2017 r. Badanie jest prowadzone na próbie 17 tys. Polaków powyżej piętnastego roku życia – po tysiąc respondentów (losowa próba reprezentatywna) w każdej komendzie wojewódzkiej i Komendzie Stołecznej Policji. Wylosowanie próby, przeprowadzenie badania oraz opracowanie statystyczne danych Komenda Główna Policji zleca niezależnym firmom badawczym.

Oceniając skuteczność Policji w walce z przestępczością w miejscu zamieszkania respondentów, w styczniu 2017 roku 68,7% badanych odpowiedziało, że Policja jest skuteczna, 19,4% badanych było odmiennego zdania.

W badaniach PBP Polacy dobrze ocenili także pracę policjantów, którzy pełnią służbę w okolicy ich miejsca zamieszkania. W styczniu 2017 roku pracę policjantów dobrze oceniło 69,2% Polaków, przeciwne zdanie miało 16,7% badanych.

W styczniu 2017 roku dorosłych Polaków zapytano o to, jak często widują piesze lub zmotoryzowane policyjne patrole w pobliżu swojego miejsca zamieszkania. Ponad jedna czwarta Polaków widuje policyjne patrole co najmniej raz w tygodniu, natomiast kilka razy w tygodniu patrole Policji widywało 23,5% respondentów.

Dorosłych Polaków zapytano także o to, jakich zagrożeń najbardziej obawiają się w pobliżu swojego miejsca zamieszkania. W porównaniu z poprzednią edycją PBP lęk przed większością zagrożeń uległ jedynie niewielkim zmianom. W styczniu 2017 r. najwięcej badanych (prawie jedna trzecia dorosłych Polaków) obawiało się brawurowo jeżdżących kierowców (29,5%). Nieco mniejsza liczba respondentów deklarowała natomiast strach przed włamaniami do mieszkań, piwnic, samochodów itd. (28,7%).

Pozostałe zagrożenia, których najbardziej obawiali się Polacy, to: napady lub rozboje (21,1% wskazań), niszczenie mienia (20,3%), agresja ze strony osób pijanych lub narkomanów (20,2%). Inne zagrożenia są wskazywane przez mniej niż jedną piątą badanych.

W styczniu 2017 r. badani oczekiwali od Policji również: szybkiego przybycia policjantów po wezwaniu na miejsce zdarzenia (44,5%). Istotna jest także skuteczność Policji (35,3%), obecność patroli Policji w okolicy miejsca zamieszkania (25,5%) i możliwość łatwego dodzwonienia się pod numer alarmowy (24%).

2.2. „Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020”, jako kontynuacja działań „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017” oraz rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” na lata 2007 – 2015

„Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej na lata 2018 - 2020” jest kontynuacją działań „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017” (edycja II) oraz rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” na lata 2007 – 2015 (edycja I) w zakresie budowy zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa, a także wspierania i rozwoju działań tej wspólnoty na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego. Program ma charakter interdyscyplinarny i opiera się na współpracy z organami administracji rządowej, samorządowej i z organizacjami pozarządowymi.

Wykorzystanie rezerwy celowej zabezpieczonej na realizację programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” w latach 2007 – 2015 oraz „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017” w 2016 r.

Podczas dziewięcioletniej realizacji programu **ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”** od 2007 do 2015 r. przyznano dofinansowanie dla projektów realizowanych w 7 obszarach:

- *Bezpieczeństwo w miejscach publicznych i miejscu zamieszkania,*

- *Bezpieczeństwo w szkole,*
- *Przemoc w rodzinie,*
- *Bezpieczeństwo w ruchu drogowym,*
- *Bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej,*
- *Bezpieczeństwo w działalności gospodarczej,*
- *Ochrona dziedzictwa narodowego.*

Projekty realizowane były na poziomie lokalnym w partnerstwie wielu podmiotów oraz miały na celu poprawę bezpieczeństwa i porządku publicznego, zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia. W okresie od 2007 do 2015 r. przyznano dofinansowanie łącznie dla 397 projektów na kwotę blisko 27 000 000 zł.

Średni poziom wydatkowania środków z rezerwy celowej wyniósł 97,3%. Najwyższy poziom wydatkowania został osiągnięty w 2008 r. – 99,5%, najniższy w 2012 – 91%.

Najczęstszą przyczyną niewykorzystania środków z rezerwy celowej przez urzędy wojewódzkie było wydatkowanie mniejszych kwot, niż zakładano w kosztorysach projektów.

W roku 2009 stosowany był miernik liczby powiatów, które przystąpiły do realizacji Programu, a następnie od 2010 r. stosowano miernik polegający na określeniu liczby dofinansowanych projektów.

Natomiast w budżecie państwa na 2016 r., zgodnie z ustawą budżetową zabezpieczono 3 000 000 zł na aktywizację społeczności lokalnych. Środki z rezerwy zostały przekazane do budżetów wojewodów na zadania realizowane przez organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

W celu monitorowania realizacji programu pn. „**Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017**” (II edycja) był używany miernik: *Liczba dofinansowanych projektów na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego w ramach „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017”* – 30 projektów, co stanowiło 100%.

Miernik w planie budżetu zadaniowego na 2016 r. dotyczył działania *Wspieranie działań na rzecz bezpieczeństwa społeczności lokalnych*.

Miernik w 2016 r. został osiągnięty na poziomie 173% co oznacza, że dofinansowane zostało - **52** projekty. Liczba dofinansowanych projektów jest wynikiem realizacji projektów za mniejszą kwotę w skróconym okresie październik - grudzień 2016 r. W 2016 r. Międzyresortowy Zespół ds. „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017” rekomendował przyznanie dotacji dla 52 projektów na kwotę 2 993 085 zł.

Ewaluacja rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” na lata 2007 – 2015

Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”, od 2011 r. poddawany był przez zewnętrzne ośrodki badawcze badaniom ewaluacyjnym, których celem była ocena jego efektywności.

W ramach Programu zostały zrealizowane następujące badania:

1. „Badanie mechanizmu udzielania wsparcia administracji samorządowej i organizacji pozarządowych w ramach programu „Razem bezpieczniej”” (2011 r.);
2. „Badanie programu „Razem bezpieczniej” w zakresie opracowania systemu wskaźników i rezultatów oraz ich weryfikacji na poziomie lokalnym” (2012 r.);
3. „Badanie efektywności programów lokalnych w ramach programu „Razem bezpieczniej”, dofinansowanych i realizowanych we wszystkich obszarach wsparcia Programu w 2013-2015 r.” (projekty z lat 2012, 2013, 2014).

Przeprowadzona na zlecenie MSW/MSWiA ewaluacja I edycji Programu, która objęła lata 2007 – 2014, realizowana była przez ośrodki badawcze z wykorzystaniem takich form jak: analiza dokumentów, wywiady, rozmowy, ankiety.

Z przedmiotowych badań wynika, że w sposób właściwy zostały zidentyfikowane potrzeby lokalnych społeczności. W ocenie ewaluatorów, przy przygotowaniu projektu zostały właściwie zdiagnozowane problemy i potrzeby lokalne, a także zastosowano adekwatne rozwiązania problemów. Poziom zrealizowania zakładanych rezultatów w projektach ukształtował się na poziomie od 90 do 100%.

Zgodnie z założeniami I edycji Programu wojewoda przyznawał środki na wdrażanie projektów w formie dofinansowania dla:

- jednostek samorządu terytorialnego na podstawie porozumień administracyjnych, gdzie ww. jednostki zobowiązane są realizować i finansować zadania m.in. zgodnie z ustawą o finansach publicznych,
- organizacji pozarządowych, dla których środki są przekazywane w formie umów zawieranych w oparciu o zasady i tryb przewidziane w ustawie o finansach publicznych oraz ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz fakt, że są to środki publiczne wydatkowane m. in. zgodnie z ustawą – Prawo zamówień publicznych, wskazane podmioty były i są zobligowane do realizacji zadań przewidzianych w ramach projektów w sposób jak najbardziej oszczędny i efektywny.

Z przeprowadzonych badań ewaluacyjnych wśród beneficjentów Programu wynika, że realizacja zadań finansowanych w ramach Programu jest słuszna, niezbędna i stanowi kontynuację projektów, które pozwalają na podnoszenie bądź utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa⁵⁾ w różnych sferach życia społecznego, gospodarczego i kulturowego.

Główne wnioski wynikające z dotychczasowych raportów, doświadczeń i badań efektywności programów lokalnych w ramach programu „Razem bezpieczniej”, wskazują, że:

- w ocenie realizatorów działania podejmowane w ramach projektów lokalnych, charakteryzowały się dużą skutecznością,
- projekty (programy lokalne) pozwoliły na osiągnięcie zarówno takich efektów jak zakup sprzętu i wyposażenia, instalacja urządzeń, działania infrastrukturalne, jak i wzrost poziomu wiedzy oraz świadomości obywateli, nabycie nowej wiedzy oraz kwalifikacji przez pracowników służb publicznych, nauczycieli, psychologów,
- w ramach realizowanych projektów lokalnych odnotowano osiągnięcie efektów pozytywnych wdrażanych działań, takich jak wysoki stopień zaangażowania w działania w ramach projektu wśród społeczności lokalnych oraz pozytywny odbiór projektów przez mieszkańców,
- dotychczasowe obszary bezpieczeństwa ujęte w Programie powinny zostać zmodyfikowane w zakresie potrzeby korelacji i zgodności ze *Strategią Sprawne Państwo 2020*, wpisując się jednocześnie w kierunek interwencji „*Przeciwdziałanie i zwalczanie przestępstw oraz zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego*”,
- należy kontynuować przyjęty w ramach Programu system dofinansowania projektów realizowanych na poziomie lokalnym przez jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe. Z badań ewaluacyjnych wynika, że system ten pozwolił na sprawne i przejrzyste przekazywanie środków.

Wnioski z przeprowadzonej ewaluacji cząstkowej w ramach realizacji programu „Razem bezpieczniej” 2007-2015 uzasadniają zwiększenie finansowania projektów realizowanych w ramach Programu, natomiast wykonany w 2016 roku, kompleksowy Raport z badania ewaluacyjnego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” za lata 2007 – 2015 zawiera m.in. następujące wnioski:

⁵⁾ Patrz wyniki badań CBOS w latach 2008–2014 ujętych w komunikacie na stronie: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K_065_15.PDF

- Program oceniany jest pozytywnie, jako działanie przyczyniające się do zwiększenia realnego bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- Program należy kontynuować, bowiem przez lata wprowadził znane już mechanizmy dofinansowania działań wojewódzkich i lokalnych,
- efektem Programu jest zwiększenie świadomości mieszkańców i odbiorców działań na temat zagrożeń, sytuacji niebezpiecznych i zachowań aspołecznych,
- dzięki realizacji Programu Policja postrzegana jest jako instytucja działająca na rzecz dobra mieszkańców i współpracy z nimi,
- znaczącym efektem Programu jest współpraca, która nawiązała się nie tylko między instytucjami szczebla centralnego, ale również na poziomie wojewódzkim (powiatowym i lokalnym). To dzięki Programowi zaczęto współpracować, co przyczyniło się do zwiększenia skuteczności działań,
- osiągnięte efekty są jednak skutkiem synergii działań różnych programów, a ich wspólne działania nakładają się. Z jednej strony wzmacnia to efekty i stanowi wartość dodaną. Z drugiej uniemożliwia oddzielenie efektów wyłącznie Programu „Razem bezpieczniej” od innych realizowanych w tym samym czasie. Nie stanowi to jednak wady samego Programu,
- Program pozwala na realizację ponadstandardowych działań, które nie byłyby możliwe bez dodatkowego wsparcia finansowego. Szczególnie ważne jest to, że istnieje możliwość realizacji działań zgodnie z potrzebami lokalnymi,
- Program daje możliwość przetestowania i sprawdzenia w warunkach lokalnych nowych, często innowacyjnych rozwiązań. Niejednokrotnie zdarza się, że działania te są potem kontynuowane lokalnie lub zwiększa się ich zakres terytorialny.

3. Korelacja „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018 - 2020” z dokumentami strategicznymi

Program wynika ze Strategii Sprawne Państwo 2020 [załącznik do uchwały nr 17 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 r. (M.P. poz. 136)] i wpisuje się w kierunek interwencji 7.2. „Przeciwdziałanie i zwalczanie przestępstw oraz zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego”, cel 7. „Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa porządku publicznego”. W Strategii przyjęto, że wyjątkowo ważnym dla społeczeństwa jest zwalczanie i przeciwdziałanie przestępczości pospolitej, jako najbardziej zauważalnej i dokuczliwej dla Polaków. Dlatego uznano za konieczne dążenie do tworzenia we współpracy z lokalnymi społecznościami efektywnych lokalnych systemów bezpieczeństwa oraz wspieranie działań na rzecz bezpieczeństwa lokalnego. Dla realizacji tych celów założono kontynuację rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych „Razem bezpieczniej”^[6].

Program pozostaje również w zgodzie z zapisami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjętej w drodze uchwały przez Radę Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. (M.P. poz. 260).

Dodatkowo, mając na uwadze potrzebę realizacji działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania narkomanii, problemom wynikającym ze spożywania napojów alkoholowych oraz patologiom społecznym (zgodnie z przepisami art. 22 ust. 1. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783, z późn. zm.) oraz przepisami niektórych innych ustaw, tj.: ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2237), ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882, z późn. zm.), ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487, z późn. zm.), Program wpisuje się w zadania ministra właściwego do spraw wewnętrznych, który (w zakresie swojego działania) obowiązany jest „[...] rozwijać i popierać działalność edukacyjną oraz profilaktyczną, podejmowaną w celu informowania społeczeństwa o szkodliwości narkomanii [...], a także „[...] prowadzić działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną polegającą na:

^[6] Strategia Sprawne Państwo 2020 [załącznik do uchwały nr 17 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 r. (M. P. poz. 136), str. 95).

1) *promocji zdrowego stylu życia;*

2) *wspieraniu działań ogólnokrajowych i lokalnych organizacji [...]”.*

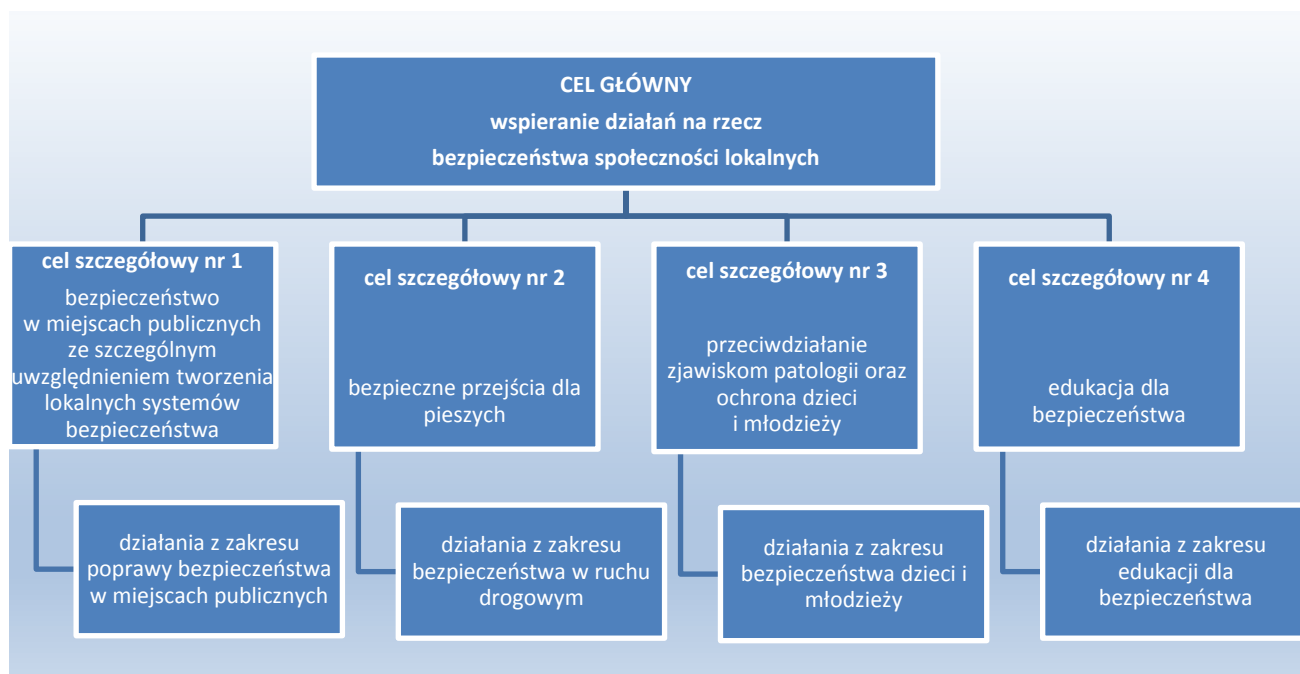
Problematyka z tego zakresu ujęta jest także w innych dokumentach o charakterze strategicznym, w tym: „Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu Europa 2020”, wpisując się w priorytet „Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną”.

4. Cel główny i cele szczegółowe, wskaźniki oraz mierniki realizacji Programu

Biorąc pod uwagę założenia Strategii Sprawne Państwo 2020 oraz wyniki przeprowadzonych badań ewaluacyjnych rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” na lata 2007 – 2015 oraz w 2016 roku, opracowano cel główny i cele szczegółowe kolejnej edycji Programu.

Cel główny określono jako: **wspieranie działań na rzecz bezpieczeństwa społeczności lokalnych**, który będzie realizowany przez cztery cele szczegółowe:

- **Bezpieczeństwo w miejscach publicznych ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia lokalnych systemów bezpieczeństwa,**
- **Bezpieczne przejścia dla pieszych,**
- **Przeciwdziałanie zjawiskom patologii oraz ochrona dzieci i młodzieży,**
- **Edukacja dla bezpieczeństwa.**

Cel główny mierzony będzie na podstawie poniższych wskaźników:

Tabela nr 1. Wskaźniki wykonania celu głównego

L.p.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa *	2018**	2019***	2020****
1.	Poziom świadomości uczestników Programu na temat bezpiecznych zachowań	%		wzrost o 5 punktów procentowych w stosunku do wartości bazowej lub utrzymanie na obecnym poziomie ⁷⁾	wzrost o 5 punktów procentowych (narastająco w kolejnym roku realizacji projektu) w stosunku do wartości bazowej lub utrzymanie na obecnym poziomie ⁶⁾	wzrost o 5 punktów procentowych (narastająco w kolejnym roku realizacji projektu) w stosunku do wartości bazowej lub utrzymanie na obecnym poziomie ⁷⁾
2.	Poziom poczucia bezpieczeństwa wśród uczestników Programu	%		wzrost o 1 punkt procentowy w stosunku do wartości bazowej lub utrzymanie na obecnym poziomie ⁷⁾	wzrost o 1 punkt procentowy (narastająco w kolejnym roku realizacji projektu) w stosunku do wartości bazowej lub utrzymanie na obecnym poziomie ⁷⁾	wzrost o 1 punkt procentowy (narastająco w kolejnym roku realizacji projektu) w stosunku do wartości bazowej lub utrzymanie na obecnym poziomie ⁷⁾
3.	Liczba gmin, w których zrealizowano projekty	szt.	30	min. 50	min. 55	min. 60*

* W przypadku wskaźnika 3 zakłada się realizację dofinansowanych projektów, obejmujących udział uczestników projektów pochodzących odpowiednio z minimum 50 gmin w 2018 roku, w 2019 roku kolejnych 55 gmin, w 2020 roku kolejnych 60 gmin, co daje na koniec realizacji Programu łączną liczbę minimum 165 gmin. Wartość bazową (30 gmin) określono na podstawie minimalnej liczby dofinansowanych min. 30 projektów w danym roku realizacji Programu (patrz tabele nr 2, 3, 4 i 5).

Wykonanie celu głównego Programu w kolejnych latach analizowane będzie poprzez weryfikację poziomu wykonania wskaźników 1, 2 i 3 po zrealizowaniu projektów w stosunku do poziomu bazowego.

Dane bazowe (*) dla wskaźników nr 1 i 2 pozyskiwane będą z województw na podstawie danych z wypełnionych ankiet przez uczestników projektów (adresatów projektów) na początku realizacji każdego projektu, który uzyskał dofinansowanie. Dane docelowe (**, ***, ****) będą pozyskiwane z województw na podstawie danych z wypełnionych ankiet (po zakończeniu projektu) na koniec roku sprawozdawczego.

Wyniki badań będą poddane ewaluacji w kontekście wyników badań przeprowadzonych przez Polskie Badanie Przystępczości realizowane przez Komendę Główną Policji lub badanie CBOS, co pozwoli na skorelowanie ich z obecnymi trendami na poziomie regionalnym i krajowym.

Cel szczegółowy nr 1: Bezpieczeństwo w miejscach publicznych ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia lokalnych systemów bezpieczeństwa

⁷⁾ Wskaźniki opracowane zostaną na podstawie ankiet skierowanych do uczestników projektów, biorących udział w projektach. Ankiety skierowane będą do uczestników projektów na początku realizacji projektu i na koniec realizacji projektu. Formularze ankiet zostaną opracowane po zatwierdzeniu programu przez Radę Ministrów – na etapie uszczegółowienia Programu (możliwe jest wykorzystanie wzoru ankiet z poprzedniej edycji Programu).

realizowany będzie za pomocą działań:

- 1.1 Doskonalenie umiejętności funkcjonariuszy służb, instytucji i organizacji działających w zakresie bezpieczeństwa publicznego m.in. poprzez organizowanie szkoleń i warsztatów.
- 1.2 Przedsięwzięcia na rzecz bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, z uwzględnieniem działań na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym oraz poprawy infrastruktury bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa w ruchu drogowym i w środkach transportu publicznego.
- 1.3 Promowanie efektywnych metod i środków zabezpieczania mienia.

Planowane rezultaty do osiągnięcia celu szczegółowego:

1. Poprawa zagospodarowania przestrzeni publicznej na danym terenie w celu poprawy bezpieczeństwa.
2. Wdrożenie inicjatyw prewencyjnych na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym i zabezpieczenia mienia.

Tabela nr 2. Miernik celu szczegółowego nr 1⁸⁾

Rok obowiązywania Programu	2018	2019	2020
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu poprawy bezpieczeństwa w miejscach publicznych	10	13 (23)*	15 (38)*

* Wartość miernika do 2020 roku podana jest narastająco, tzn. w 2018 roku planowane jest dofinansowanie co najmniej 10 projektów, w 2019 roku kolejnych 13 projektów, w 2020 roku kolejnych 15 projektów co daje na koniec realizacji Programu łączną liczbę minimum 38 zrealizowanych projektów.

Wykaz podmiotów mogących ubiegać się o dofinansowanie:

- jednostki samorządu terytorialnego (gminy, miasta, powiaty);
- organizacje pozarządowe oraz podmioty określone w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817, z późn. zm.), nieprowadzące działalności gospodarczej.

Cel szczegółowy nr 2: *Bezpieczne przejścia dla pieszych*

realizowany będzie za pomocą działań:

- 2.1 Przedsięwzięcia mające na celu poprawę infrastruktury bezpieczeństwa pieszych w ruchu drogowym poprzez modernizację/przebudowę/doposażenie przejść dla pieszych ze szczególnym uwzględnieniem miejsc/lokalizacji o dużym natężeniu ruchu pieszych, takich jak szkoła, szpital, obiekt sportowy itp.
- 2.2 Działania edukacyjno-profilaktyczne mające na celu uświadamianie wszystkich uczestników ruchu drogowego, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, seniorów i kierowców, o prawidłowym zachowaniu się na przejściach dla pieszych/ w okolicach przejść dla pieszych.

⁸⁾ Zaproprowany miernik przyjęto na podstawie dobrych praktyk stosowanych w programach, takich jak np. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013, Działanie 8.1. Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego.

Planowane rezultaty do osiągnięcia celu szczegółowego:

1. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
2. Wzrost poczucia bezpieczeństwa w ruchu drogowym wśród wszystkich uczestników ruchu drogowego.
3. Wzrost świadomości w zakresie bezpiecznego poruszania się w okolicy i na przejściu dla pieszych.
4. Ograniczenie liczby niebezpiecznych zdarzeń drogowych z udziałem pieszych (wypadki, kolizje, wtargnięcia, potrącenia).
5. Efektywne wykorzystywanie nowych możliwości technicznych w zakresie poprawy bezpieczeństwa pieszych.
6. Wypracowanie wśród kierowców nawyku zwalniania przed przejściami dla pieszych.

Tabela nr 3. Miernik celu szczegółowego nr 2

Rok obowiązywania Programu	2018	2019	2020
Liczba zmodernizowanych/przebudowanych/doposażonych przejść dla pieszych	30	35 (65)*	40 (105)*

* Wartość miernika do 2020 roku podana jest narastająco, tzn. w 2018 roku planowane jest dofinansowanie co najmniej 30 projektów, w 2019 roku kolejnych 35 projektów, w 2020 roku kolejnych 40 projektów co daje na koniec realizacji Programu łączną liczbę minimum 105 zrealizowanych projektów.

Wykaz podmiotów mogących ubiegać się o dofinansowanie:-----

- jednostki samorządu terytorialnego (gminy, miasta, powiaty);
- organizacje pozarządowe oraz podmioty określone w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, nieprowadzące działalności gospodarczej.

Cel szczegółowy nr 3: *Przeciwdziałanie zjawiskom patologii oraz ochrona dzieci i młodzieży*

realizowany będzie za pomocą działań:

- 3.1 Inicjowanie zadań mających wpływ na bezpieczeństwo i kształtowanie pozytywnych postaw dzieci i młodzieży, w tym działania z zakresu tworzenia lub rewitalizacji miejsc i obiektów przeznaczonych dla dzieci i młodzieży.
- 3.2 Angażowanie społeczności lokalnej do działań zapewniających bezpieczeństwo dzieci i młodzieży, w tym działań profilaktycznych, ochrony przed alkoholem, narkotykami, środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi, tzw. dopalaczami, oraz przed przemocą.
- 3.3 Popularyzacja wśród dzieci i młodzieży profilaktyki rówieśniczej oraz wolontariatu na rzecz bezpieczeństwa, promocji zdrowia i profilaktyki zachowań ryzykownych (alkohol, narkotyki).
- 3.4 Organizowanie akcji i inicjatyw ukierunkowanych na zagospodarowanie czasu wolnego (zajęcia pozaszkolne, przedsięwzięcia edukacyjne, zajęcia plenerowe, zajęcia sportowe itp.) mających na celu przeciwdziałanie agresji, przemocy i patologii wśród dzieci i młodzieży.

- 3.5 Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć zmierzających do przeciwdziałania przemocy, ograniczenia dostępu dzieci i młodzieży do alkoholu, papierosów, środków odurzających, w tym przeciwdziałanie narkomanii oraz ograniczanie dostępu do substancji psychoaktywnych, tzw. dopalaczy.
- 3.6 Organizowanie debat społecznych, warsztatów, spotkań oraz innych przedsięwzięć z zakresu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

Planowane rezultaty do osiągnięcia celu szczegółowego:

1. Organizacja miejsc służących zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży.
2. Aktywizacja społeczności lokalnej, w tym samorządów lokalnych, służb/inspekcji/straży oraz organizacji pozarządowych do współpracy na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.
3. Realizacja działań przeciwdziałających zjawiskom uzależnień i patologii wśród dzieci i młodzieży poprzez kształtowanie aktywnych społecznie i umacnianie asertywnych postaw.
4. Stworzenie kreatywnych i innowacyjnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży wspomagających proces edukacji dla bezpieczeństwa.
5. Doskonalenie umiejętności funkcjonariuszy służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo dzieci i młodzieży.
6. Realizacja działań profilaktycznych mających na celu ograniczenie patologii, w tym uzależnień wśród osób małoletnich oraz przemocy, w tym przemocy w rodzinie.

Tabela nr 4. Miernik celu szczegółowego nr 3

Rok obowiązywania Programu	2018	2019	2020
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu działań na rzecz przeciwdziałania zjawiskom patologii oraz ochrony dzieci i młodzieży	10	13 (23)*	15 (38)*

* Wartość miernika do 2020 roku podana jest narastająco, tzn. w 2018 r. planowane jest dofinansowanie co najmniej 10 projektów, w 2019 roku kolejnych 13 projektów, w 2020 r. kolejnych 15 projektów co daje na koniec realizacji Programu łączną liczbę minimum 38 zrealizowanych projektów.

Wykaz podmiotów mogących ubiegać się o dofinansowanie:

=====

- jednostki samorządu terytorialnego (gminy, miasta, powiaty);
- organizacje pozarządowe oraz podmioty określone w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, nieprowadzące działalności gospodarczej, działające na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

Cel szczegółowy nr 4: Edukacja dla bezpieczeństwa

realizowany będzie za pomocą działań:

- 4.1 Edukacja dla bezpieczeństwa dzieci i młodzieży m.in. z zakresu cyberprzestrzeni, ruchu drogowego, szkodliwości substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, tzw. dopalacze) oraz patologii

- społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy rówieśniczej, również powodowanej stereotypami i uprzedzeniami.
- 4.2 Inicjowanie wspólnych działań aktywizujących społeczności lokalne do współpracy w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego, w szczególności przeciwdziałanie patologiom, przemocy, ograniczanie dostępu do narkotyków, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, tzw. dopalaczy oraz alkoholu dla osób niepełnoletnich.
- 4.3 Upowszechnianie wiedzy i dobrych praktyk w zakresie stosowania zasad bezpiecznego zachowania, w tym bezpieczeństwa seniorów.

Planowane rezultaty do osiągnięcia celu szczegółowego:

1. Organizacja szkoleń, warsztatów itp. z zakresu bezpiecznych zachowań.
2. Realizacja kampanii informacyjno-edukacyjnych.
3. Poprawa wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat obowiązującego prawa, reagowania w sytuacjach zagrożeń, właściwych postaw obywatelskich i społecznych.

Tabela nr 5. Miernik celu szczegółowego nr 4.

Rok obowiązywania Programu	2018	2019	2020
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu działań na rzecz edukacji	10	13 (23)*	15 (38)*

* Wartość miernika do 2020 r. podana jest narastająco, tzn. w 2018 roku planowane jest dofinansowanie co najmniej 10 projektów, w 2019 roku kolejnych 13 projektów, w 2020 r. kolejnych 15 projektów, co daje na koniec realizacji Programu łączną liczbę minimum 38 zrealizowanych projektów.

Wykaz podmiotów mogących ubiegać się o dofinansowanie:

- jednostki samorządu terytorialnego (gminy, miasta, powiaty);
- organizacje pozarządowe oraz podmioty określone w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, nieprowadzące działalności gospodarczej.

5. Podmioty odpowiedzialne za realizację „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018 - 2020”

Realizacja działań na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego wymaga systemowego podejścia, pozwalającego na efektywne wykorzystanie potencjału wszystkich organów, instytucji, służb posiadających ustawowe kompetencje do realizowania działań w tym zakresie na każdym szczeblu.

Tabela nr 6. Wykaz podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań w ramach celu szczegółowego *Bezpieczeństwo w miejscach publicznych ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia lokalnych systemów bezpieczeństwa.*

Nr działania	Podmiot wiodący – minister właściwy do spraw:	WSPÓŁPRACA minister właściwy do spraw (zgodnie z ustawą z dnia 4 września 1997 r. o <i>działach administracji rządowej</i>) oraz inne podmioty
1.1	wewnętrznych	województwie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
1.2	wewnętrznych	ministrowie właściwi do spraw: transportu, rodziny, zabezpieczenia społecznego, województwie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
1.3	wewnętrznych	województwie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego

Tabela nr 7. Wykaz podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań w ramach celu szczegółowego *Bezpieczne przejścia dla pieszych*

Nr działania	Podmiot wiodący – minister właściwy do spraw:	WSPÓŁPRACA minister właściwy do spraw (zgodnie z ustawą z dnia 4 września 1997 r. o <i>działach administracji rządowej</i>) oraz inne podmioty
2.1	wewnętrznych	Minister Sprawiedliwości, województwie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
2.2	wewnętrznych	ministrowie właściwi do spraw: transportu, oświaty i wychowania, Minister Sprawiedliwości, województwie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe

Tabela nr 8. Wykaz podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań w ramach celu szczegółowego *Przeciwdziałanie zjawiskom patologii oraz ochrona dzieci i młodzieży*

Nr działania	Podmiot wiodący – minister właściwy do spraw:	WSPÓŁPRACA minister właściwy do spraw (zgodnie z ustawą z dnia 4 września 1997 r. o <i>działach administracji rządowej</i>) oraz inne podmioty
3.1	wewnętrznych	ministrowie właściwi do spraw: oświaty i wychowania, zdrowia, kultury fizycznej, Minister Sprawiedliwości, województwie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
3.2	wewnętrznych	ministrowie właściwi do spraw: zdrowia, rodziny, zabezpieczenia społecznego, województwie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
3.3	oświaty i wychowania	ministrowie właściwi do spraw: wewnętrznych, zdrowia, kultury fizycznej, województwie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
3.4	wewnętrznych	ministrowie właściwi do spraw: oświaty i wychowania, rodziny, zabezpieczenia społecznego,

		kultury fizycznej, wojewodowie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
3.5	zdrowia	ministrowie właściwi do spraw: wewnętrznych, oświaty i wychowania, rodziny, zabezpieczenia społecznego, wojewodowie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
3.6	wewnętrznych	ministrowie właściwi do spraw: oświaty i wychowania, wojewodowie, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe

Tabela nr 9. Wykaz podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań w ramach celu szczegółowego *Edukacja dla bezpieczeństwa*

Nr działania	Podmiot wiodący – minister właściwy do spraw:	WSPÓŁPRACA
		minister właściwy do spraw (zgodnie z ustawą z dnia 4 września 1997 r. o <i>działach administracji rządowej</i>) oraz inne podmioty
4.1	oświaty i wychowania	ministrowie właściwi do spraw: wewnętrznych, transportu, Ministra Sprawiedliwości, wojewodowie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
4.2	wewnętrznych	minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
4.3	wewnętrznych	ministrowie właściwi do spraw: rodziny, zabezpieczenia społecznego, transportu, Minister Sprawiedliwości, wojewodowie, Policja, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe

Podmiot wiodący z podmiotami współpracującymi odpowiadają za określenie kryteriów oceny merytorycznej projektów dla danego działania.

6. Koordynacja realizacji Programu

Do koordynacji i monitorowania wdrażania Programu zostanie powołany zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów **Międzyresortowy Zespół ds. Programu**.

Przewodniczącym Zespołu będzie przedstawiciel wskazany przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. W składzie Zespołu przewiduje się przedstawicieli ministrów właściwych do spraw: oświaty i wychowania, transportu, rodziny, zabezpieczenia społecznego, zdrowia, kultury fizycznej, Ministra Sprawiedliwości, oraz przedstawicieli: Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej i Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Sekretarzem Zespołu będzie przedstawiciel właściwej komórki organizacyjnej z urzędu podległego ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

Przedstawiciele środowiska akademickiego oraz organizacji pozarządowych mogą być dopraszani do Zespołu w charakterze ekspertów w zależności od rozpatrywanych zagadnień.

Zadaniem Międzyresortowego Zespołu ds. Programu będzie monitorowanie wdrażania i realizacji Programu, w tym w szczególności przyjęcie harmonogramu realizacji Programu na dany rok, a także akceptacja listy projektów do realizacji, poprzedzona określeniem na dany rok:

- liczby projektów składanych przez wojewodów do dofinansowania,

- zasad dofinansowania z Programu dla jednego projektu,
- kryteriów formalnych oceny projektów

oraz rekomendowanie ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych projektów do dofinansowania z rezerwy celowej.

Listę projektów do dofinansowania zatwierdza Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, przekazuje Ministrowi Rozwoju i Finansów oraz wojewodom.

Oceny projektów wskazanych do dofinansowania przez wojewodów, na podstawie kryteriów formalnych i merytorycznych dokona **Grupa Robocza**, składająca się z członków Zespołu lub ekspertów przez nich wskazanych, którą kieruje przedstawiciel ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Na podstawie oceny przeprowadzonej przez ekspertów zostaną wskazane projekty rekomendowane do dofinansowania w ramach Programu.

Na poziomie województwa zadania wynikające z Programu **będzie koordynował Wojewoda** przy pomocy **Wojewódzkiego Zespołu ds. Programu** (art. 18 ust. 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, który stanowi, że wojewoda może tworzyć zespoły doradcze).

Zespołowi przewodniczyć będzie wojewoda lub wyznaczony przez niego przedstawiciel. W skład Zespołu wchodzić będą przedstawiciele Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej oraz wskazanych przez wojewodę jednostek administracji rządowej i samorządowej. Zespół ten **będzie inicjował i koordynował** działania Programu na swoim terenie, zbierał informacje o jego realizacji, rekomendował Zespołowi ds. Programu projekty z terenu województwa do dofinansowania. Udział powiatów i gmin w realizacji Programu jest dobrowolny.

Zarówno **Międzyresortowy Zespół**, jak i **Wojewódzkie Zespoły ds. Programu** przedstawiają roczne sprawozdania ze swojej działalności, przy czym sprawozdania z realizacji zadań Zespołu utworzonego w MSWiA kierowane do Prezesa Rady Ministrów, trafią do komórek analitycznych KPRM, które monitorują prace organów opiniotwórczo-doradczych.

Natomiast sprawozdania **zespołów wojewódzkich** stanowią wkład do informacji częściowych (wojewódzkich) – jako wkładu do rocznego Raportu postępu realizacji „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020”, w danym roku sprawozdawczym.

7. Finansowanie Programu

Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” w latach 2007–2015 (edycja I) finansowany był z rezerwy celowej budżetu państwa (zabezpieczonej na jego realizację) w wysokości 3 000 000 zł (corocznie).

Roczne nakłady na realizację Programu (edycja II) z budżetu państwa w okresie jego realizacji, tj. 2016 i 2017 r. kształtowały się w kwocie odpowiednio 3.350.000 w 2016 roku i 5.350.000 zł w 2017 roku, gdzie:

- 1 300 000 zł / 2 500 000 zł (rok 2016/2017)
na dofinansowanie celu szczegółowego 1. *Bezpieczeństwo w miejscach publicznych ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia lokalnych systemów bezpieczeństwa,*
- 1 000 000 zł / 1.500.000 zł (rok 2016/2017)
na dofinansowanie celu szczegółowego 2. *Przeciwdziałanie zjawiskom patologii oraz ochrona dzieci i młodzieży,*
- 700 000 zł / 1 000 000 zł (rok 2016/2017)
na dofinansowanie celu szczegółowego 3. *Edukacja dla bezpieczeństwa,*
- 350.000 zł / 350.000 (rok: 2016/2017)
na realizację zadań o charakterze centralnym,

co dało łączną kwotę na Program w wysokości 8 700 000 zł.

Na podstawie przeprowadzonych w latach 2011–2016 badań ewaluacyjnych można ocenić, że realizacja Programu przynosi pozytywne efekty, jednakże jednym z głównych wniosków (sformułowanych m.in. na podstawie zidentyfikowanych potrzeb wnioskodawców aplikujących w ramach Programu), jakie przedstawili niezależni ewaluatorzy, była potrzeba zwiększenia środków finansowych w ramach kolejnej perspektywy finansowej, tj. na lata 2018–2020.

W opracowanym projekcie „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” im. Władysława Stasiaka na lata 2018–2020”, na realizację projektów w ramach celu głównego, przyjęto finansowanie poprzez utworzenie nowej rezerwy celowej.

W 2018 r. planowane jest przeznaczenie na realizację Programu 6 000 000 zł. Kwota ta przeznaczona zostanie na finansowanie celów szczegółowych 1, 2, 3 i 4 – przyjęto odpowiednio szacunkowe kwoty 1 000 000 zł, 3 000 000 zł, 1 000 000 zł i 1 000 000 zł na realizację projektów z celów szczegółowych 1, 2, 3 i 4. Należy zaznaczyć, że zwiększenie środków finansowych na lata 2018-2020 wynika z utworzenia nowego *celu szczegółowego*, tj. „Bezpieczne przejścia dla pieszych” (3 000 000 zł), natomiast pozostałe cele pozostają na zbliżonym do przewidzianego w II edycji Programu, poziomie wsparcia finansowego (nie wyklucza to możliwości utworzenia celu(-ów) dodatkowych w ramach danego celu szczegółowego z zastrzeżeniem zgodności merytorycznej).

Środki te będą przekazywane do budżetów wojewodów z przeznaczeniem na dotacje na dofinansowanie zadań mieszczących się w ramach Programu dla organizacji pozarządowych. Ponadto w celu przekazania lub wspólnego wykonywania zadań określonych w Programie, wojewodowie będą mogli zawierać z jednostkami samorządu terytorialnego stosowne porozumienia administracyjne. Wojewodowie kwartalnie będą składać ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych informacje dotyczące wykorzystania środków finansowych z rezerwy celowej.

W ramach projektów realizowanych w celach szczegółowych Programu przewidziane jest dofinansowanie m.in. rewitalizacji infrastruktury w obszarach wiejskich i miejskich w zakresie bezpieczeństwa, a także zakup sprzętu mającego znaczenie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Wojewodowie w ramach procedury wyboru projektów do dofinansowania będą wskazywać projekty realizowane następnie przez jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje pozarządowe. Wojewoda przyznaje środki na realizację projektów w formie dofinansowania:

- *zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe. Zlecenie realizacji zadań oraz przekazanie dotacji celowej na ich realizację następuje w formie umów zawieranych w oparciu o zasady i tryb przewidziane w ustawie o finansach publicznych oraz ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,*
- *zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Zlecenie zadania oraz jego realizacja następuje w formie porozumienia administracyjnego zawieranego pomiędzy wojewodą, a daną jednostką samorządu terytorialnego przy uwzględnieniu przepisów ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz ustaw: o samorządzie gminnym, o samorządzie powiatowym lub o samorządzie województwa.*

Najlepiej ocenione projekty będą przekazywane do Międzyresortowego Zespołu ds. Programu, działającego w MSWiA. Po ocenie projektów przez Grupę Roboczą, projekty rekomendowane będą do dofinansowania Międzyresortowemu Zespołowi ds. Programu.

Międzyresortowy Zespół ds. Programu będzie przedkładał ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych corocznie propozycję podziału rezerwy celowej zabezpieczonej w budżecie państwa na dofinansowanie projektów, biorąc pod uwagę rekomendację Grupy Roboczej.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, w terminie do dnia 1 września corocznie będzie przedstawiał Ministrowi Rozwoju i Finansów ostateczny podział dla wojewodów środków zaplanowanych w rezerwie celowej pn. *Środki na realizację programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” im. Władysława Stasiaka na lata 2018–2020.*

Rozwiązanie to powinno zapewnić płynność składania wniosków przez wojewodów o wykorzystanie środków ww. rezerwy celowej oraz płynność wydawania przez Ministra Finansów decyzji dla wojewodów w zakresie przeznaczenia jej środków, w szczególności mając na uwadze termin, o którym mowa w art. 154 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

W projekcie budżetu państwa, w każdym roku funkcjonowania Programu (w perspektywie finansowej na lata 2018–2020), w części 42 – Sprawy wewnętrzne, dział 754 zabezpieczone będą środki na zadania o charakterze centralnym, w tym promocyjno-informacyjne, ekspertyzy, opinie, zadania koordynacyjne oraz badania ewaluacyjne. Na wyżej wymienione zadania zostaną zabezpieczone środki w kwocie 350 000 złotych na każdy rok.

Wydatki w wysokości 350 000 zł planowane corocznie w części 42 – Sprawy wewnętrzne w dziale 754 w 2018 r. zostały ujęte w tej części budżetowej w projekcie ustawy budżetowej na 2018 r., a w latach 2019 i 2020 zostaną sfinansowane w ramach limitu wydatków tej części budżetowej, bez konieczności angażowania środków ponad limit dysponenta.

Nakłady na realizację Programu z budżetu państwa w okresie jego realizacji, tj. w latach 2018-2020 wyniosą ogółem 19 050 000 zł, (w tym środki w wysokości 350 000 zł rocznie w budżecie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na działania o charakterze centralnym), a w podziale na poszczególne lata realizacji Programu wyniosą:

- 2018 r. – 6 350 000 zł,
- 2019 r. – 6 350 000 zł,
- 2020 r. – 6 350 000 zł.

8. Monitorowanie, sprawozdawczość, ocena realizacji Programu

Weryfikacja osiągnięcia celów szczegółowych Programu i wskaźników na poziomie poszczególnych celów szczegółowych będzie prowadzona na szczeblu wojewódzkim (zespoły wojewódzkie). Następnie dane ze szczebla wojewódzkiego będą weryfikowane pod względem poziomu osiągnięcia celów szczegółowych założonych w projektach, które uzyskały dofinansowanie w ramach Programu. Program będzie podlegał corocznym badaniom ewaluacyjnym w zakresie efektów Programu.

Co roku, w terminie do dnia 31 maja, opracowany zostanie raport postępu realizacji Programu, który przedkładany będzie wraz z wynikami badań ewaluacyjnych w terminie do dnia 30 czerwca r. następującego po roku stanowiącym okres sprawozdawczy, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw wewnętrznych, do przyjęcia Radzie Ministrów. Raporty kierowane na Radę Ministrów, jako dokumenty rządowe będą procedowane zgodnie z przepisami uchwały nr 190 Rady Ministrów z 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.

9. Promocja Programu

Dla skutecznej realizacji Programu konieczna jest promocja jego założeń i celów. W tym celu zakłada się prowadzenie stałych działań informacyjnych na temat realizacji zadań w ramach Programu. Konieczna w tym zakresie jest współpraca ze środkami masowego przekazu: ogólnopolskimi, regionalnymi i lokalnymi.

Podstawowym i najobszerniejszym źródłem informacji o programie jest internetowa strona Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji zawierająca m.in. bloki tematyczne, dział z aktualnościami oraz rozbudowany Bank Dobrych Praktyk zespolony z Mapą Programu.

W Banku Dobrych Praktyk upowszechniane będą przede wszystkim programy profilaktyczne. W ramach działań promocyjnych na poziomie centralnym organizowane będą akcje, przedsięwzięcia i kampanie oraz nawiązywana będzie współpraca z innymi podmiotami realizującymi działania profilaktyczne, w celu promocji założeń Programu. Promocja Programu odbywać się będzie również poprzez rozpowszechnianie artykułów profilaktycznych i materiałów promocyjnych przy okazji różnych inicjatyw i przedsięwzięć profilaktycznych.

10. Potencjalne zagrożenia dla realizacji Programu

Jako potencjalne zagrożenia realizacji Programu należy wskazać:

- opóźnienia w realizacji celów szczegółowych wynikające z nieplanowanych w momencie przyjmowania Programu reorganizacji i zmian funkcjonalnych podmiotów odpowiedzialnych za ich wdrażanie,
- ograniczenie środków budżetowych na finansowanie Programu,
- ograniczenia kadrowe, w tym rotacja osób odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań w Programie.

11. Załączniki

Załącznik nr 1 Wykaz podstawowych ustaw regulujących zasady realizacji Programu

- 1) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 oraz z 2017 r. poz. 2245 i 2469);
- 2) ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 2016 r. poz. 40 oraz z 2017 r. poz. 1909);
- 3) ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2017 r. poz. 210);
- 4) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 i 2232 oraz z 2018 r. poz. 130);
- 5) ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2017 r. poz. 2067 i 2405 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138);
- 6) ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 706 oraz z 2017 r. poz. 60 i 2405); ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 888, z późn. zm.); ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817, z późn. zm.);
- 7) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783, z późn. zm.); ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2017 r. poz. 1376 i 1475);
- 8) ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2017 r. poz. 2234);
- 9) ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 oraz 2018 r. poz. 62);
- 10) ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2017 r. poz. 1460 i 1475 i 2433);
- 11) decyzja Rady 2009/902/WSiSW z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiająca Europejską Sieć Zapobiegania Przestępczości i uchylająca decyzję 2001/427/WSiSW;
- 12)
- 13)
- 14)
- 15) Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – umowa partnerstwa.

Załącznik nr 2 Komplementarność z innymi programami

Program jest komplementarny z następującymi programami krajowymi:

- a) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020;
- b) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020;
- c) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020;
- d) Rządowy program wspomagania w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach - „Bezpieczna +”;
- e) Polska Cyfrowa na lata 2014–2020;
- f) Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 – 2023;
- g) Narodowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2013 – 2020.